

Milo Rau laat schandaalfilm naspelen door acteurs met down: geen ‘misbruik’, wel scherpe maatschappijkritiek

Tanne Lemmens en Gert Wellens. — © Goldo

Creëert zelfverklaard schandaalregisseur Milo Rau opnieuw onnodig controversie door acteurs met het syndroom van Down een gruwelfilm van Pasolini te laten naspelen? Welnee, *The last generation* is een stuk vol onverwachte humor en ethische vragen, dat prikt wanneer het moet.

Charlotte De Somviele

Dinsdag 7 november 2023 om 03:00

THE LAST GENERATION, OR THE 120 DAYS OF SODOM

Milo Rau en Theater Stap

Speelt t.e.m. 10/11 in Théâtre de Liège, 16/11 in De Warande (Turnhout), 8-9/12 in NTGent en 19-21/12 in Théâtre National (Brussel).

Salò of de 120 dagen van Sodom is een film die je één keer in je leven moet zien en daarna nooit meer. Daarvoor zijn Pier Paolo Pasolini's hypergeësthetiseerde beelden van seksueel geweld, sadisme en foltering gewoon te ondraaglijk. De 'meest controversiële film aller tijden' speelt zich af in het fascistische Italië aan het eind van de Tweede Wereldoorlog. In een 18de-eeuws kasteel vernederen, verkrachten en martelen vier machtsfiguren een groep weerloze jongeren tot de dood. Tussen de danteske hel door palaveren ze over Nietzsche en poëzie. Schoonheid en vernietiging, het zijn keerzijden van dezelfde medaille.

Net zoals Pasolini zich spiegelde aan de gelijknamige roman van Markies de Sade, blijft Rau in zijn theateradaptatie behoorlijk trouw aan het origineel van de Italiaanse cineast. Alle iconische momenten krijgen een remake. Ook hier zoekt de elite in de 'blotkontjesscène' naar de Britney Spears onder de achterwerken, laten ze hun slachtoffers als honden aan de leiband bedelen om een brok vlees en doen ze elkaar struikelen, om hen vervolgens anaal te verkrachten. Pittig detail wel: Rau heeft de onschuldige jongens en meisjes van Pasolini ingeruild voor acteurs met het syndroom van Down, die worden 'misbruikt' door vier professionele acteurs (onder wie de Belg Koen De Sutter).

De acteurs van Theater Stap weten heel goed wat ze doen en spelen slim met de stereotypen rond hun eigen beperking. — © Goldo

Immoreel, vindt u? Op papier misschien. Maar dit is theater. Doen alsof. De acteurs van Theater Stap zitten al jaren in het vak. De 'Stappers' weten heel goed wat ze doen en spelen slim met de stereotypen rond hun eigen beperking. De kak die ze eten, is chocomousse. Hun afgehakte vingers zitten vol nepbloed. De penis tijdens de plasseks is van plastic. Het contrast met de realistische gruwel uit Pasolini's prent is groot. Rau toont hier het failliet van het theater als illusiemachine en doet dat met onverwacht veel humor.

NIP-test

Nee, het geweld van het hedendaagse fascisme zit elders. In onze blik. En die kan het theater natuurlijk wél als de beste ontmaskeren. In een bijzonder ontroerende scène geven Gitte Wens en Gert Wellens zich over aan een stomende vrijpartij. Cameravrouw Coralie zoomt live in op Gittes klaarkomende gezicht, hemels begeleid door een barok lied van François Couperin. Zo ziet verboden liefde eruit. Liefde die zich niet mag voortplanten en waarvoor jonge meisjes met een beperking onder het voorwendsel van een ‘operatie aan hun navel’ van hun baarmoeder worden beroofd.

In die scène zit de crux van de hele voorstelling. Sinds de NIP-test in België gratis is geworden, laat 90 procent van de ouders een kindje met down aborteren. ‘Jullie zijn de laatste generatie’, zegt actrice Jacqueline Bollen tegen de Stappers. Geen wonder dat ook hun eigen blik vol zelfhaat zit. ‘Mensen kijken naar mij alsof ik Marc Dutroux ben, ik haat down’, zegt Ann Dockx, terwijl ze – in naziuniform – Bollen met een riem slaat. Op die momenten schuiven werkelijkheid en theater scherp over elkaar heen en daarvoor vergeef je Rau zijn weinig subtiele gedweep met de christelijke iconografie, de losse thematische lijntjes of de wel heel *gimmicky* eindscène. Welk geweld rationaliseren we weg onder het mom van medische vooruitgang en de zoektocht naar het ideale leven?

Het beste tegenargument zijn de Stappers zelf. Zelden waren ze zo in vorm als hier. Hoe verfrissend om hen eens niet te zien als de belichaming van de goede moraal – daar kan *Down the road* nog iets van leren. Net zoals in de film is het sterkste moment wanneer Wellens een vuist maakt en met zijn protest de machtsorde eventjes ontregelt, luttele seconden voor hij wordt afgeknald. ‘We hebben nood aan een land met zachte lijnen, waarin iedereen het recht heeft om op zichzelf te bestaan’, besluit actrice Olga Mouak. Rau mag zichzelf dan wel een schandaalregisseur noemen die graag dweept met relletjes en controverses, er schuilt in hem vooral een melancholische humanist.

Jacqueline Bollen, met op de achtergrond Ann Dockx in naziuniform. — © Goldo